

Religionsfrihet i Praksis
c/o Harald Eilertsen
Ravnåsveien 47C
1254 Oslo

Kultur- og kirkedepartementet,
Kirkeavdelingen,
Postboks 8030 Dep,
0030 Oslo.

dok 130

Kirke- og kulturdepartementet
Saksnummer 200604669
Dato 30.11.06
Kode Ki-SD1
Beh.

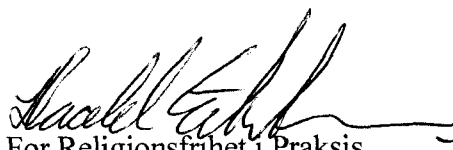
29. november, 2006

Svar på høring om Staten og Den norske Kirke, NOU 2006:2

Vedlagt følger vår vurdering av Stat-/kirkeutvalgets utredning om Staten og Den norske Kirke. Siden hverken vi eller noen av våre medlemsorganisasjoner har blitt satt opp som høringsinstanser, har vi heller ikke fått noe spørreskjema. Vi føler likevel at som representanter for størstedelen av det religiøse hedenske miljøet i Norge at vi ønsker å uttale oss om denne saken, som har og kan få stor innvirkning på vår og våre medlemmers hverdag.

Religionsfrihet i Praksis er et initiativ satt sammen av representanter fra Åsatrufellesskapet Bifrost, Nordisk Paganistforbund og Gudinne 2000. På mandat fra de tre medlemsorganisasjonene, har vi valgt å levere en felles uttalelse heller enn hver vår. Som hedenske trossamfunn og organisasjoner, og ikke minst som små religiøse miljø har vi mye til felles, og mange av punktene vi tar opp gjelder i høyeste grad på vters av tilhørighet i de tre organisasjonene.

Vi håper med dette at også vår stemme kan bli hørt, og at vi i det minste kan være med å bygge en fremtidig religiøs hverdag med rom og toleranse for alle.

For Religionsfrihet i Praksis
Harald Eilertsen

<http://www.religionsfrihet.no>
epost: post@religionsfrihet.no

**Høringsnotat til Stat/Kirke utvalgets
rapport: Staten og Den norske Kirke
(NOU2006:2)**

Religionsfrihet i Praksis

28. november, 2006

Innhold

1 Om Religionsfrihet i Praksis	4
1.1 Innledning	4
1.2 Om Åsatrufellesskapet Bifrost	4
1.3 Om Nordisk Paganistforbund	5
1.4 Om Gudinne 2000	5
2 Statskirkeordningen sett fra et hedensk perspektiv	7
2.1 Introduksjon	7
2.2 Prinsipielle problemer	7
2.2.1 Skeiv maktfordeling	8
2.2.2 Gravferdsforvaltning	8
2.2.3 Kristen formålsparagraf	9
2.2.4 Nasjonens "kristne" verdigrunnlag	9
3 Vår vurdering av Stat/Kirke-utvalgets forslag	11
3.1 Fortsatt statskirkeordning	11
3.2 Lovforankret folkekirke	11
3.3 Fristilt folkekirke	12
3.4 Gravferdsforvaltning	12
3.5 Finansiering av trossamfunn og religiøs virksomhet	12
3.6 Statens verdiforankring/verdiparagraf	12
4 Konklusjoner	13
4.1 Fullstendig avviking av statskirkeordningen	13
4.2 Livssynsnøytral forvaltning av gravplasser	13
4.3 Like vilkår for tilskudd til trossamfunn	13
4.4 Skille mellom religiøse og juridiske oppgaver	14
4.5 Hovedkonklusjon/sammendrag	14

Den norske statskirkeordningen slik den fungerer i dag ivaretar ikke rettighetene til små trossamfunn og religiøse retninger utenfor den norske Kirke på en tilfredsstillende måte. Deler av ordningen grenser mot diskriminering. Stat-/kirkeutvalgets hovedkonklusjon hvor de anbefaler en lovforankret folkekirke løser ikke disse problemene. En slik løsning vil ikke være nevneverdig forskjellig fra dagens statskirkeordning.

Religionsfrihet i Praksis anbefaler et fullt skille mellom stat og kirke, og at det innføres et felles lovverk for alle trossamfunn, inkludert den norske Kirke. Videre anbefaler vi at felles samfunnsoppgaver som gravferdsforvaltning overføres til religionsnøytrale organer. Vi ser det ikke som statens oppgave å sørge for kirkens indre anliggende, ei heller om hvorvidt den fortsetter som en folkekirke eller ikke. En stats oppgaver er å sørge for like muligheter for alle innbyggere, også til å utøve sin religion.

1 Om Religionsfrihet i Praksis

1.1 Innledning

Religionsfrihet i Praksis er et initiativ som er satt sammen av representanter fra Åsatrufellesskapet Bifrost, Nordisk Paganistforbund og Gudinne 2000. Til sammen representerer vi et flertall av det hedenske/paganistiske miljøet i Norge, med såpass forskjellige innfallsvinkler som Åsatru, Wicca/Heksekult, Gudinnedyrkelse, Sjamanisme mm. Felles for de forskjellige retningene er en ikke-dogmatisk tilnærming til religion, og et religiøst forhold til naturkreftene og maktene som omgir oss.

Religionsfrihet i Praksis har som hovedmål å jobbe for avskaffelsen av statskirkeordningen i Norge, fjerne den kristne formålsparagrafen i skolen, og å jobbe for et livssyns- nøytralt religionsfag. Initiativet er forøvrig opptatt av en reell likestilling mellom alle livssyn i Norge, hvor også den norske Kirke inngår på lik linje med andre trossamfunn.

Vi har sett på Stat/kirke-utvalgets rapport, og ønsker her å gi en tilbakemelding om våre syn på de sakene og de konklusjoner som utvalget har gjort rede for. Vår innfallsvinkel i dette arbeidet har nødvendigvis vært ganske annerledes enn det utvalget har lagt til grunn. Vi har ingen interesse av å se på hva dette betyr for kirkens interne anliggende. Spørsmålet om kirken kan bestå som en bred folkekirke eller ikke [NOU2006:2, s. 10], har heller ikke vært avgjørende for vår vurdering. Tvert i mot har vi tatt utgangspunkt i spørsmålene på et prinsipielt grunnlag, dog sett med hedenske øyne.

Vi merker oss at hverken Religionsfrihet i Praksis eller noen av medlemsorganisasjonene er satt opp som høringsinstanser til utredningen. Vi føler likevel det både er vår rett og plikt å uttale oss som en del av det religiøse mangfoldet som finnes i Norge.

1.2 Om Åsatrufellesskapet Bifrost

Åsatrufellesskapet Bifrost er et trossamfunn for Åsatroende i Norge. Det fungerer som en paraplyorganisasjon som håndterer det administrative ved å drive et trossamfunn på vegne av flere blótslag eller åsatrulag¹ rundt om i landet. Åsatrufellesskapet Bifrost har også en stor andel av enkeltstående medlemmer som ikke tilhører noe blótslag.

Åsatru vil si troen på Æsene og Vanene, i tillegg til Jotner og andre makter og mektige skikkelser fra førkristen nordisk kultur. Det er snakk om en moderne rekonstruksjon basert både på gransking av kildemateriale i form av Snorres Edda, den Eldre Edda, sagamateriale og heltediktning, men også moderne vitenskapelige og religionshistoriske

¹Et Blótslag (eller Åsatrulag) er en gruppe innenfor Bifrost som feirer Blót sammen. Blótet er den vanligste religiøse seremonien innen Åsatru. Det er en offerseremoni, hvor man sammen med maktene feirer det som har vært, og ber om det som skal komme.

kilder. I tillegg er religionen i stadig utvikling ved nytolkning og erfaringsbasert religiøs praksis.

Åsatrufellesskapet Bifrost tar sterk avstand fra enhver form for diskriminering på bakgrunn av kjønn, herkomst eller seksuell legning. Vi mener at forsøk på å knytte norrøn religion, symbolbruk eller mytologi til rasistisk eller nazistisk ideologi er et grovt misbruk av religionen og symbolene. Dette uten noen som helst forankring i mytene.

Åsatrufellesskapet Bifrost er registrert som et offentlig godkjent trossamfunn i Norge med vigselfrett. Samfunnet teller i dag ca. 160 medlemmer.

1.3 Om Nordisk Paganistforbund

Nordisk Paganistforbund (NPF) ble startet i 1992 som en interesseorganisasjon for paganister i Norden - et samlingspunkt for utøvere av de forskjellige paganistiske² retninger. I tillegg til å bidra til formidling av mest mulig korrekt informasjon til media og andre interesserte om paganisme, ønsker NPF å hjelpe sine medlemmer til kontakt med andre paganister og praktiserende grupper. Vi arrangerer arbeidsgrupper, kurs og samlinger, for derigjennom å bidra til erfaringsutveksling og et paganistisk nettverk. Våre medlemmer er Wicca-utøvere, Åsatroere, sjamanistisk praktiserende og generelle paganister uten noen spesifikk tilhørighet. NPF er drevet på frivillig basis, er ikke underlagt noen spesiell trosretning eller metode, og mottar ikke statsstøtte. Vi teller i dag 180 medlemmer. Forbundet er åpent for alle individer over 16 år som kan akseptere og vedkjenne seg de etiske og filosofiske prinsipper skissert her:

1. **Kjærlighet til og fellesskap med naturen.** En ærbødighet overfor livskreftene og deres evig fornyende syklus av liv og død.
2. **Et respektfullt forhold til annet liv.** Ansvaret gis til den enkelte, uten regler for skal/skal ikke. Hvert individ står ansvarlig for sine egne handlinger, for å utvikle seg selv og sine muligheter, for å sette sine egne grenser overfor omverdenen - og for de innvirkninger egne handlinger har på omgivelsene og medmenneskene.
3. **En anerkjennelse av det guddommelige som overskrider kjønn;** og aksept av både feminine og maskuline aspekter av dette.

1.4 Om Gudinne 2000

Gudinne 2000 ble startet som en norsk avgreining av det amerikanske Goddess 2000 Project; et kunstprosjekt som fokuserte på Moder Jord og Gudinnen.

Målet til Gudinne 2000 er å øke vår tilhørighet til naturen, respekten for hverandre og våre medskapninger. I dag fungerer vi først og fremst som et kontaktnett der man kan møte likesinnede. Felles for de fleste av oss er en tilhørighet til paganismen; den

²Paganisme/hedendom er en etterhvert internasjonal betegnelse på nyere, naturorientert og erfaringsorientert spiritualitet med inspirasjon fra bl.a. førkristne religioner. Paganister/hedninger forholder seg til det guddommelige i det jordiske, i menneskene, i livskraften og i det kosmiske.

moderne og religiøse hedenskapen. Vi kommer sammen til feiringer av naturens sykluser og de gamle høytidene som Samhain, Beltane, jevndøgnene og solvervene. Vi fokuserer på kontakt med naturkreftene og feiring av årets sykluser gjennom ritualer, dans og sang. I våre ritualer er både Guden og Gudinnen, maskulin og feminin kraft viktige. Ellers holder vi forskjellige temabaserte foredrag og workshops med for eks. urtesanking, trommereiser, fellesmeditasjon, visualisering, runearbeid, månesyklusene, elementkreftene og andre relaterte tema. Vi har mindre grupper som konsentrerer seg om den norrøne sjamanistiske tradisjon. Flere engasjerer seg også i miljø- og samfunnsspørsmål. Gudinne 2000 er åpent for alle og har ikke noen registrert medlemsmasse.

2 Statskirkeordningen sett fra et hedensk perspektiv

2.1 Introduksjon

Utgangspunktet for vårt syn på statskirkeordningen, og det som kanskje er enda viktigere for oss - trossamfunnsloven, er fundert i vår forståelse av "hedensk religion"¹. Siden trossamfunnsloven har sprunget ut fra behovet om likebehandling av andre trosretninger i tillegg til statens offentlige lutherske tro, mener vi de to henger nært sammen.

I hedensk religion tar man utgangspunkt i en individuell tolkning av mytologi og trosgrunnlag. Det er også opp til den enkelte troende² å selv velge sin grad av organisering. Ofte er kulten basert på individuell praksis eller små grupper med sammenfallende tradisjon og praksis [Stenseth03]. Personlige erfaringer og en aktiv etikk er grunnleggende. Med aktiv etikk mener vi et moralsk og etisk rammeverk som utformes på individuelt eller felles grunnlag med bakgrunn i personlig erfaring og vurderingsevne.

Dette står i skarp kontrast til de føringer som er gitt av trossamfunnsloven for å bli godkjent som trossamfunn i Norge. Her kreves det bl.a. en trosbekjennelse og en definert lære [trsl69, §14]. Begge deler problematiske for trossamfunn som beveger seg i mer folkelig og erfaringsbasert territorium. Monoteistiske religioner med et veldefinert sannhetsbegrep og statisk etikk vil finne seg mer tilrette innenfor disse rammene.

I resten av dette kapitlet vil vi i hovedsak konsentrere oss om det som berører statskirkeordningen og en evt. ny trossamfunnsordning.

2.2 Prinsipielle problemer

En statsreligion vil alltid være problematisk i seg selv. For det første gir den en symboleffekt og en religiøs tilknytning til selve nasjonen. Selv med lovfestet religionsfrihet legitimerer den særbehandling av ett bestemt trossamfunn, og gir dette samfunnets tilhengere ekstra privilegier. Kort sagt gjør det at noen blir likere enn andre.

For det andre vil en statsreligion legitimere religiøse overgrep mot mindretallsreligioner, under henvisning til statens offentlige religion, tradisjon eller andre unnskyldninger. Vi har sett dette også i Norge, f.eks. under debattene om bordbønn i skolen og skoleavslutning i kirken. Tilhengere av statsreligionen henviser i slike tilfeller til at Norge

¹Med "hedensk religion" henviser vi både til førkristne naturorienterte religioner, og moderne religioner inspirert av disse.

²Hedninger har et noe annet forhold til ordet "tro" enn det man er vant til fra kristen/monoteistisk tankegang. Å være "troende" er her mer i betydningen "utøvende religiøs", altså en som deltar i seremonier og riter uten at vi legger særlig vekt på hva eller hvordan personen "tror".

igjennom statskirkeordningen er en "kristen nasjon", og at staten har et verdigrunnlag basert på kristendommen som den er forpliktet til å oppdra våre barn i. For tilhengere av andre religioner og trossamfunn føles det som et overgrep, når man ikke selv får stå for sine barns religiøse oppdragelse.

Når det gjelder statskirkeordningen i Norge spesielt, har denne en rekke prinsipielle problemer utover bare å være en statsreligion. For eksempel knytter den en selvfølgelighet til at kirken er den som ivaretar offentlige seremonier som å innsette et nytt statsoverhode, og at den tildels utgjør en offentlig representasjon av Norge. Den sikrer at kirketilhengere har flertall i regjeringen gjennom sitt krav om at minst halvparten av regjeringsmedlemmene må bekjenne seg til statens offentlige religion. Det er ingen tilsvarende ordning for å sikre at den resterende halvparten tilhører trossamfunn utenom den norske kirke, eller står helt utenfor noe trossamfunn. Den er et alibi for den kristne formålsparagrafen i skole og barnehage, og er med på å opprettholde og legitimere diskriminering av mennesker med annen trostilhørighet, bl.a. gjennom gravferdslovgivningen.

Statens hovedoppgave er å sørge for trygghet, felles goder og like vilkår for alle av nasjonens innbyggere. Med statskirkeordningen tar Norge et skritt ut av denne rammen og velger seg ut en befolkningsgruppe som skal få mer innflytelse og bedre vilkår enn resten av befolkningen.

Vi mener staten skal være en representant for landets befolkning uavhengig av religiøs tilknytning. Med dagens statskirkeordning eksisterer andre trossamfunn på statskirkens premisser. Prinsippet om likebehandling sikrer oss visse rettigheter, men det er fremdeles statskirken som definerer rammene.

2.2.1 Skeiv maktfordeling

I følge §12 må minst halvparten av regjeringens statsråder bekjenne seg til statsreligionen. Dette er i seg selv et brudd på de individuelle rettighetene til den enkelte statsråd, men har også større og mer vidtrekkende konsekvenser enn det. Det marginaliserer mulighetene for ikke-kristne til å tjene i regjering, og er med på å opprettholde en unaturlig kirkelig maktposisjon. Det finnes ingen tilsvarende ordning for å sørge for at de resterende regjeringsmedlemmene skal tilhøre andre trossamfunn utenom den norske kirke.

2.2.2 Gravferdsforvaltning

At gravferdsforvaltningen de fleste steder i Norge i dag blir tatt hånd om av ett bestemt trossamfunn, finner vi nær opptil diskriminerende. Som Hedning blir man altså etter sin død tatt hånd om av den trosretningen som med vold og makt har forfulgt og utryddet våre forfedre, både i ideologisk og fysisk forstand. Selv om vi har anledning til å holde våre egne seremonier, skjer det på kirkens premisser. Tilgang til fellesarealer, og bruk av felles utstyr som klokker og annet skjer tildels på de lokale kirkemyndigheters nåde [Solheim04]. Når man først har fått til en ordning og får gjennomført en seremoni, begravnes man i jord vigslet av denne trosretningen [gravfl, §5]³.

³Som registrert trossamfunn har aldri Åsatrufellesskapet Bifrost blitt gitt anledning til å vigsle deler av en gravgård.

Saken om Nidaros Bispedømmeråds fjerning av et gravminne over et avdød medlem av Hells Angels i Trondheim [nrk04] er et grelt eksempel på hva det kan bety for enkeltmennesker når Den norske Kirke får utøve sitt skjønn uten statlig/kommunal kontroll. Hvilke symboler eller religiøse motiver som er tillatt brukt på et gravminne kan ikke være opp til en forvaltning bestående av ett enkelt trossamfunn å avgjøre.

Gravferdsforvaltning er et felles samfunnsansvar, som må være like tilgjengelig for alle borgere, uavhengig av religiøs tilknytning. Det betyr ikke bare en tillatelse til å få gravsted på et gravfelt tilhørende en annen religion, men rom og frihet til å foreta en forskriftsmessig gravferd i henhold til sine egne tradisjoner og religiøse overbevisning.

“Jeg vet med meg selv at den dagen noen av mine avgår håper jeg at det vil reises en stein til vedkommendes minne, og der vil jeg heve min skål og bringe mitt offer - selv om jeg vet at dette av de kristne vil bli sett på som avgudsdyrking, og dermed virke støtende på en god kristen. Like fullt vil det være min rett - å gjøre nettopp dette. For dette vil være min måte å hedre mine avgåtte venner, eller familie på. Ut i fra det som er skikk og bruk i min religion.”[Henriksen04]

2.2.3 Kristen formålparagraf

Vi mener den kristne formålparagrafen også må sees i sammenheng med statskirkeordningen, selv om den fra departementets side er utsatt til en separat granskning. Slik vi ser det bunner den kristne formålparagrafen for skoler og barnehager ut i statens selvpålagte plikt til å oppdra nasjonens barn innenfor rammene av “statens offentlige religion”. Igjen er det altså statskirkeordningen som danner grunnlaget for det som i beste fall må kalles diskriminering mot tilhengere av andre trossamfunn samt de som velger å stå utenfor de etablerte trosretningene.

Selv om det er lett for statsreligionens tilhengere å henvise til fritaksordninger, er ikke dette nødvendigvis fullgode alternativer for barn eller foreldre med barn utenfor statskirken. For det første krever det ekstra innsats for både foreldre og barn som er involverte, og for det andre kan det bryte opp klassefelleskapet som kanskje spesielt er viktig i de lave klassetrinnene. Resultatet blir at mange ser mellom fingrene med deltagelse i kirkelige seremonier, og må dermed gi fra seg noe av kontrollen over sine barns religiøse oppdragelse.

2.2.4 Nasjonens “kristne” verdigrunnlag

Gjennom statskirkeordningen får vi inntrykk av at Norge som nasjon er bygget på kristne verdier, og med kristendommen som rettesnor i moralske og etiske spørsmål. Dette er i seg selv problematisk, fordi det fremhever én bestemt etikk og én bestemt moral som den eneste riktige.

Like problematisk er det når både politikere og andre fremtredende personer fremhever dette “kristne” verdigrunnlaget i offentlige sammenhenger. Verdier som på langt nær er unike for kristendommen blir tillagt den kristne kulturarvens ære, mens de i virkeligheten har blitt kjempet igjennom på tross av, heller enn på grunn av kristendommen.

En nasjon bør velge sitt verdigrunnlag ut fra en felles forståelse av hvordan man ønsker at samfunnet skal fungere. Det bør være fornuftige og allmenngyldige prinsipper som ligger til grunn for et slikt verdigrunnlag, heller enn verdier diktet av én bestemt religion. Å velge et verdigrunnlag fra én religion garanterer på ingen måte et rettferdig eller godt grunnlag for å bygge en nasjons verdier på. Heller tvert i mot. Vi trenger ikke se lenger enn noen få år tilbake i tid for å finne religiøst basert diskriminering av homofile eller for den saks skyld kvinner. Noe av dette henger fortsatt igjen og er selv i dag gjenstand for diskusjon, selv om vi som samfunn burde ha hevet oss over dette nivået for lenge siden.

3 Vår vurdering av Stat/Kirke-utvalgets forslag

3.1 Fortsatt statskirkeordning

Med de prinsipielle problemene vi har pekt på i kapittel 2, kan vi ikke forestille oss dette som et reellt alternativ. Vi antar også at det er tatt med i stat-/kirkeutvalgets rapport som en kompletterende referanse, heller enn som et seriøst ment alternativ. Religionsfrihet i Praksis mener at en statsreligion ikke hører hjemme i en moderne forståelse av staten og dens oppgaver.

3.2 Lovforankret folkekirke

Vi synes stat-/kirkeutvalgets andre forslag sliter med mange av de samme problemene som ved å beholde dagens statskirkeordning. Staten vil fortsatt være knyttet særskilt til en bestemt trosretning, og vil med det legitimere særbehandling av dette trossamfunnet i seg selv og dets tilhengere. Bindingen blir riktignok flyttet fra grunnloven til den litt mer aktive delen av lovverket, men vi er redd denne forflytningen i hovedsak blir symbolsk. Det er også veldig vanskelig å gå inn for en slik løsning uten at et konkret lovforslag for den evt. "kirkeloven" er lagt fram.

Stat-/kirkeutvalget legger til grunn for forslaget at kirken skal kunne fortsette å være en folkekirke bredt forankret i befolkningen [NOU2006:2, s. 160]. Dette er også gitt fra mandatet de fikk for utredningen [NOU2006:2, s. 10]. Vi mener derimot at dette ikke er statens oppgave, og dermed ikke noe som bør være retningsgivende for hvilken løsning som velges. I den grad staten skal ha noen oppgaver i denne retning, må det være å sørge for at enhver har mulighet både rettslig og i praksis å utøve sin religion uavhengig av hvilket trossamfunn man tilhører - og på like vilkår. Dette innebærer et langt større fokus på religionsnøytrale seremonirom og lik støtte til de forskjellige trossamfunn. Det innebærer også en anerkjennelse av at enkelte velger å stå utenfor de etablerte trossamfunnene, og at disse skal ha like rettigheter med de som står innenfor et bestemt trossamfunn ved seremonier som gravferd, vigsel og dess like.

Vi føler det er viktig både symbolsk og prinsipielt at den norske kirke må forholde seg til samme lovverk som andre trossamfunn. Ikke minst for i praksis å sikre like rettigheter til alle trossamfunn. Den norske kirke har nok av muligheter til å påvirke sin situasjon gjennom vanlige demokratiske metoder i og med sin store medlemsmasse. De trenger ikke flere maktinstrumenter som går ut over mindretallsreligionene.

3.3 Fristilt folkekirke

En fristilt folkekirke som reguleres av trossamfunnsloven, på lik linje med andre trossamfunn er slik vi ser det, det eneste av de tre alternativene som sikrer reell likebehandling mellom trossamfunn. Vi synes det fortsatt er viktig med en aktiv religionspolitikk fra statens side, nettopp for å sikre at selv tilhengere av små trossamfunn har de samme rettigheter og muligheter som de som er større.

3.4 Gravferdsforvaltning

Vi støtter stat-/kirkeutvalgets forslag om å overføre gravferdsforvaltningen til kommunene. Dette vil være viktig symbolsk, spesielt for tilhengere av religioner som opp igjennom historien har blitt forfulgt av kirken. Vi mener også at eierskapet til gravgårdene må overføres til kommunene, og at fremtidige gravplasser ikke anlegges i forbindelse med kirkebygg eller for den saks skyld andre religiøse byggverk. Gravplasser må ha livssyns- nøytrale seremonirom, uten spesielle religiøse symboler eller utsmykninger. Alt utstyr i forbindelse med gravplass og seremonirom må være tilgjengelig for alle brukere.

Stat-/kirkeutvalgets forslag om at gravplasser skal deles inn i seksjoner som kan vigles av hvert sitt trossamfunn [NOU2006:2, s. 138] er i utgangspunktet fin. Det bør i tilfelle sørges for at i hvertfall en god del av gravplassen forblir uviglet, slik at også de med tilknytning til små trossamfunn ikke skal behøve å ligge i jord viglet av noen andre. Det bør heller gjøres mulig å vigsle den enkelte grav ved behov.

3.5 Finansiering av trossamfunn og religiøs virksomhet

Vi er enige i Stat/kirke-utvalgets vurdering om at en aktiv og støttende religionspolitikk fra myndighetenes side kan være en garantist for reell trosfrihet [NOU2006:2, s. 100]. Dette forutsetter at alle trossamfunn anerkjennes og behandles på lik linje. Med andre ord; uten en særlov eller særskilt stilling for Den norske Kirke. Økonomiske tilskudd må beregnes etter de samme retningslinjer for Den norske Kirke, som for andre trossamfunn.

3.6 Statens verdiforankring/verdiparagraf

Forslagene som stat-/kirkeutvalget presenterer som alternativer til ny verdiparagraf i grunnloven, har mange av de samme problemene som dagens "verdiparagraf". De henviser til ideologiske retninger heller enn å gå inn på konkrete verdisyn. Henvisningene både til den kristne kulturarv og humanismen er overlatt til den aktuelle lesers tolkning. Vi støtter derfor heller et forslag etter retningslinjene som utvalgets medlem Sandvig skisserer:

"Staten og dens myndigheter skal sikre Menneskenes grunnleggende Rettigheter og Friheder efter indgaaede Traktater, og bidrage til at udvikle og fremme disse høie Principer. Alle Indvaanere af Riget have paa lige Betingelser Frihed til udøvelse af Religion og Livsanskuelse." [NOU2006:2, s. 112]

4 Konklusjoner

4.1 Fullstendig avvikling av statskirkeordningen

Religionsfrihet i praksis vil gå inn for et fullstendig skille mellom stat og kirke. Det vil si at vi ikke ønsker en ordning hvor ett bestemt trossamfunn blir særbehandlet med en egen lov (lovforankret folkekirke), eller med en særlig posisjon i samfunnet eller forvaltningen. Vi ønsker en felles lovgivning som gjelder alle trossamfunn, og mener at dette er den eneste måten å få reell likebehandling av trossamfunn og religioner i Norge.

Videre ønsker vi at krav om religiøs tilhørighet for bestemte verv og posisjoner i statsforvaltningen må avvikles. Dette gjelder både kravet om at halvparten av regjeringens statsråder må bekjenne seg til statsreligionen, og at Kongen skal være kirkens overhode og dermed implisitt må bekjenne seg til denne. Både konge og regjering må stå fritt med hensyn til religiøs tilhørighet, på lik linje med resten av befolkningen. Vi føler dette er den eneste måten vi kan få en konge og en regjering som representerer hele befolkningen. Enda viktigere er det at viktige posisjoner i samfunnet ikke blir reservert for tilhengere av ett bestemt trossamfunn.

4.2 Livssynsnøytral forvaltning av gravplasser

Religionsfrihet i praksis går inn for at kommunene eller en annen livssynsnøytral instans tar over gravferdsforvaltningen. Som beskrevet i kapittel 2.2.2, ser vi store prinsipielle og praktiske problemer med ordningen slik den er i dag.

4.3 Like vilkår for tilskudd til trossamfunn

Religionsfrihet i praksis går inn for fortsatt statlig støtte til registrerte trossamfunn. Vi mener dette best ivaretar også de mindre trossamfunnenes evne til å gi sine medlemmer et fullgodt religiøst alternativ. Enhver innbygger bør ha like muligheter til å utøve sin religion, uavhengig av religiøs tilknytning og bosted.

I og med at vi går inn for at kommunene tar over ansvar for gravgårdene, vil det ikke være naturlig at Den norske Kirke eller soknene får ekstra bevilgninger til dette formålet. Når det gjelder midler til bygging og vedlikehold av kirkebygg, er dette også et behov som andre trossamfunn har. Vi ser ikke noen grunn til at Den norske Kirke skal ha særordninger på dette feltet heller. Vi føler ikke at vi kan gi noen entydig løsning på hvordan dette best skal ivaretas, men påpeker at det bør gjøres på en måte som gir like muligheter til alle trossamfunn.

4.4 Skille mellom religiøse og juridiske oppgaver

Religionsfrihet i Praksis er delt i synet på blanding av religion og juridiske oppgaver, noe som først og fremst er knyttet til vigselfretten. I Åsatrufellesskapet Bifrost, som er et registrert trossamfunn med vigselfrett er også meningene delte. Enkelte mener myndighetene i sin helhet burde stå for den juridiske vigselfen, og dermed gi full frihet for trossamfunnet eller den enkelte å utvikle sine egne seremonier. Det andre synet er at den juridiske delen av vigselfen er med på å gi selve seremonien innhold, og dermed gjør denne viktigere enn om det juridiske innholdet skulle skilles ut.

Religionsfrihet i Praksis kan dermed ikke komme med noen anbefaling, men synes likevel problemstillingen er viktig og bør nevnes. Vi synes også det er merkelig at dette ikke er utredet av stat-/kirkeutvalget.

4.5 Hovedkonklusjon/sammendrag

Den norske statskirkeordningen slik den fungerer i dag ivaretar ikke rettighetene til små trossamfunn og religiøse retninger utenfor den norske Kirke på en tilfredsstillende måte. Deler av ordningen grenser mot diskriminering. Stat-/kirkeutvalgets hovedkonklusjon hvor de anbefaler en lovforankret folkekirke løser ikke disse problemene. En slik løsning vil ikke være nevneverdig forskjellig fra dagens statskirkeordning.

Religionsfrihet i Praksis anbefaler et fullt skille mellom stat og kirke, og at det innføres et felles lovverk for alle trossamfunn, inkludert den norske Kirke. Videre anbefaler vi at felles samfunnsoppgaver som gravferdsforvaltning overføres til religionsnøytrale organer. Vi ser det ikke som statens oppgave å sørge for kirkens indre anliggende, ei heller om hvorvidt den fortsetter som en folkekirke eller ikke. En stats oppgaver er å sørge for like muligheter for alle innbyggere, også til å utøve sin religion.

Bibliografi

- [NOU2006:2] Gjønnnes m.fl., "Staten og Den norske Kirke", Utredning fra Stat/Kirkeutvalget, 2006
- [Stenseth03] Egil Haraldsson Stenseth, "Nyhedendom i Norge", artikkel i Humanist nr. 2 2003, Humanetisk Forbund, ISSN 0801-6283
- [Solheim04] Rolf Solheim, "Tro og liv på Kirkegården", artikkel i Humanist nr. 2 2004, Humanetisk Forbund, ISSN 0801-6283
- [Sandvig04] Bente Sandvig, "Statskirke og livssynsfrihet", artikkel i Humanist nr 2 2004, Humanetisk Forbund, ISSN 0801-6283
- [gravfl] Lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd, Norges Lover, 1996
- [trsl69] Lov om trdomssamfunn og ymist anna, Norges Lover, 1969
- [Henriksen04] May-Britt Bjørlo Heriksen, "Kirkelig gravskjending - eller forvaltning i praksis", Religionsfrihet.no, http://www.religionsfrihet.no/index.php?option=com_content&task=view&id=12&Itemid=26
- [nrk04] NRK.no, "Godtar ikke HA-grav", 2004, <http://nrk.no/redskap/utskriftsvennlig/4013725.html>